

Literature, Culture and Society

Code: 43020
ECTS Credits: 6

Degree	Type	Year	Semester
4313767 Spanish Language, Hispanic Literature and Spanish as a Foreign Language	OT	0	1

Contact

Name: Jose Ramon Lopez Garcia

Email: joseramon.lopez@uab.cat

Teaching groups languages

You can check it through this [link](#). To consult the language you will need to enter the CODE of the subject. Please note that this information is provisional until 30 November 2023.

Teachers

Lucia Cotarelo Esteban

Prerequisites

The module is aimed at people who have a university degree in the field of philology, in the first place, and, more generally, to graduates in Arts and Humanities disciplines who are interested in deepening their knowledge of Spanish language and Hispanic literature, so that the training acquired in the master's degree will facilitate the path to pursue a doctoral program and help them achieve a good job placement.

Objectives and Contextualisation

The module will offer the study and analysis of two aspects of the cultures of republican exile. On the one hand, national images, relationships, artistic and intellectual debates and works inspired by the figure of Pablo Picasso. On the other, an approach to the literatures of the self through the female literature of exiles. The analysis will focus on the reading and analysis of a series of representative texts of these two fields in different formats and literary genres.

Competences

- Comentar un text des del punt de vista filològic, lingüístic i literari.
- Dissenyar i dur a terme un treball de recerca sobre qualsevol tema relacionat amb l'àmbit d'estudis del màster
- Identificar les varietats diatòpiques, diastràtiques i diafàsiques de l'espanyol.

- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Realitzar una exposició oral sobre qualsevol tema relacionat amb l'àmbit d'estudis del màster.
- Relacionar els autors i els textos literaris escrits en espanyol amb el context de les seves circumstàncies culturals, socials i històriques.
- Relacionar els autors i els textos literaris escrits en espanyol amb les recerques recents sobre les tradicions europees des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.
- Relacionar els autors i els textos literaris produïts en l'àmbit de l'Amèrica Llatina amb el context de les seves circumstàncies culturals, socials i històriques.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Tenir un domini d'especialista de les principals orientacions en l'estudi de la transmissió textual i de les diferents fases de l'edició d'un text.
- Utilitzar els recursos bibliogràfics i tecnològics propis de la recerca lingüística i literària.

Learning Outcomes

1. Aplicar les tècniques i mètodes propis del comentari literari de textos
2. Avaluuar el grau de cohesió i coherència discursiva d'un text oral en funció del seu context de producció i interpretació.
3. Avaluuar la pertinència dels propis judicis i dels aliens en relació amb el tema objecte d'estudi.
4. Constituir un text crític i elaborar un aparell crític de variants.
5. Desenvolupar un pla d'acció sobre un problema determinat dissenyat en funció del temps que es disposa per fer-lo.
6. Elaborar el guió d'una exposició oral clara i ordenada sobre els temes d'estudi del mòdul
7. Elaborar el pla d'una exposició escrita clara i ordenada sobre els temes d'estudi del mòdul.
8. Establir la relació entre determinades obres literàries escrites en espanyol i altres expressions artístiques i culturals.
9. Formular un pla d'acció per ampliar la informació sobre un tema lingüístic específic.
10. Formular un pla d'acció per recollir informació nova sobre el tema seleccionat i planificar les etapes del seu desenvolupament.
11. Identificar i localitzar les fonts crítiques que s'han de tenir presents en l'edició d'un text.
12. Identificar l'emergència, a la producció literària en espanyol, de fenòmens socials i històrics que es troben en la base de l'escriptura dels textos considerats.
13. Identificar trets estilístics i tècniques literàries comunes en diferents tradicions literàries i culturals de l'Amèrica Llatina.
14. Interpretar críticament la bibliografia, procedent de diferents perspectives d'anàlisi, sobre els temes d'estudi del mòdul.
15. Introduir idees procedents de disciplines afins en el tractament d'un fenomen literari.
16. Modificar un esquema d'idees preestablert mitjançant la introducció de noves aportacions.
17. Planificar una exposició escrita l'objectiu de la qual sigui defensar la pròpia posició respecte a un dels temes d'estudi del màster.
18. Predir les conseqüències teòriques que implicaria la introducció de noves idees en un esquema ja estableert.
19. Relacionar autors i textos literaris en l'àmbit d'un gènere o corrent literari.
20. Relacionar els models explicatius elaborats amb idees procedents d'altres camps relacionats i modificar-los adequadament.

Content

PABLO PICASSO AND THE POETICS OF THE REPUBLICAN EXILE OF 1939*

1. The place of Pablo Picasso in the poetics of exile: key notions.
  - The legacy of the avant-garde: cubism, surrealism, figuratiion.
  - National identity: Picasso, "español"?
  - Political commitment: Picasso and communism.
  - Ekphrasis and figurations: from the «línea pura» to the dove of peace (selection of poems).
2. *Guernica*: marginal readings from exile.
  - The Civil War and the historicization of cubism: Max Aub, José Bergamín, José Moreno Villa, Josep Renau, Rafael Alberti.
  - The Cold War, exile against the «power of interpretation»: the visionary *Guernica* of Juan Larrea and Eugenio F. Granell.
  - "Transición" and democracy, "el último exiliado"? José Bergamín and Jorge Semprún.
3. Picasso and the poets: the survival of the avant-garde
  - Rafael Alberti, *Los 8 nombres de Picasso*.
  - Arturo Serrano Plaja, *Galope de la suerte*.
4. Picasso and the metamorphoses of tradition.
  - A sum of destructions: María Zambrano, Lorenzo Varela and Antonio Aparicio.
  - An existential reading: León Felipe, *Rocinante*.
5. Picasso, writer.
  - Picasso and the literary tradition.
  - Poetic and poems.

*Dossier of texts.

THE FEMALE LITERATURE OF THE REPUBLICAN EXILE OF 1939

1. Letters for a women's network in exile.
2. Philosophical essay: *Los bienaventurados* by María Zambrano (fragments).
3. Memories: *Memoria de la melancolía* by María Teresa León (fragments).
4. Diaries: *Alcancía. Ida* by Rosa Chacel and *Diario II* by Zenobia Camprubí (fragments).
5. Poetry: *Laberinto de presencias* by Ana María Martínez Sagi and *Poemas de ida y vuelta* by Marina Romero (selection)<

Methodology

The Module combines master classes with classes where compulsory readings will be discussed together.

Also, students must perform, under the supervision of the teaching staff, two monographics works.

Annotation: Within the schedule set by the centre or degree programme, 15 minutes of one class will be reserved for students to evaluate their lecturers and their courses or modules through questionnaires.

Activities

Title	Hours	ECTS	Learning Outcomes
Type: Directed			
Readings commentary	6	0.24	1, 2, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20
Theoretical classes	30	1.2	8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20
Type: Supervised			
Tutorials	26	1.04	1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Type: Autonomous

Monographic work	88	3.52	1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
------------------	----	------	---

Assessment

The evaluation of the module will be based on the following activities (the specific weight of each one of them is indicated in brackets in the final note):

- Two papers related to the subject that the teacher will suggest on the first day of class (45% + 45%).
- Participation and involvement in the module (10%).
- In order to pass the subject, students must have completed all the course readings.
- The student must obtain a final grade equal to or greater than 5, considering the indicated percentages. To apply these percentages, it is essential that the grade for each of the papers is higher than 3.5.
- Obviously, all the practical activities must be original. Plagiarism refers to the process of students attempting to pass off other authors work as their own. The total or partial plagiarism is not allowed. In the event of a student committing any irregularity that may lead to a significant variation in the grade awarded to an assessment activity, the student will be given a zero for this activity, regardless of any disciplinary process that

Single assessment

Students who have accepted this modality of evaluation must deliver and carry out the following evaluation activities on the day determined in the evaluation calendar that will be made public during the first week of the course:

Reading work and analysis of previously determined bibliography: 10%.

Paper 1: 45%.

Paper 2: 45%

Assessment Activities

Title	Weighting	Hours	ECTS	Learning Outcomes
Class attendance	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Monographic work	90 %	0	0	1, 3, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Bibliography

Alberca, Manuel (2000). *La escritura invisible. Testimonios sobre el diario íntimo*. Donostia: Sendoa.

Berger, John (1990) [1965]. *Éxito y fracaso de Picasso*. Madrid: Debate.

Bernadac, Marie-Laure *et al.* (eds) (2019). *A be ce dario: Picasso poeta*. Barcelona: Fundació Museu Picasso de Barcelona.

Borja Vilell, Manuel y Rosario Peiró (eds.) (2019). *Los viajes de «Guernica»*. Madrid: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía.

Brown, Jonathan (ed.) (1999). *Picasso y la tradición española*. Hondarribia: Nerea.

- Caballé, Anna (2015). *Pasé la mañana escribiendo: poéticas del diarismo español*. Sevilla: Fundación José Manuel Lara.
- Cabanne, Pierre (1982). *El Siglo de Picasso. II. La guerra. Gloria y soledad (1937-1973)*. Madrid: Ministerio de Cultura.
- Chihaia, Matei y Ursula Hennigfeld (eds.) (2020). *Guernica entre icono y mito: productividad y presencia de memorias colectivas*. Madrid/Frankfurt: Iberoamericana/Vervuert.
- Chipp, Herschel B. (1991). *El Guernica de Picasso. Historia, Transformaciones, Significados*, con un capítulo escrito por Javier Tusell. Barcelona: Ediciones Polígrafas.
- Clark, T. J. (2013). *Picasso and Truth: from Cubism to Guernica*. Oxford: Princeton University Press.
- Cortadella, Margarida (ed.) (2004). *Picasso: guerra y paz*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura/Museu Picasso.
- Cotarelo Esteban, Lucía (2022). "Mujeres intelectuales españolas y sus redes sociales en el exilio estadounidense", *Journal of Spanish Cultural Studies*, Vol. 23 (1), 13-33.
- Cueto Asín, Elena (2017). *Guernica en la escena, la página y la pantalla*. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- Daix,Pierre (2012). *Le nouveau dictionnaire Picasso*. París: Robert Laffont
- Esteve Juárez, Luis Antonio y Gemma Mañá Delgado (1994). «El viaje literario del *Guernica*». *Anthropos*, Barcelona, 6: pp. 65-75.
- Fernández Molina, Antonio (1988). *Picasso escritor*. Madrid: Prensa y Ediciones Iberoamericanas.
- Fernández Prieto, Celia y M.ª Ángeles Hermosilla (2004). *Autobiografía en España: un balance*. Madrid: Visor.
- Giunta, Andrea (2017). «The Power of Interpretation (or How MoMA explained *Guernica* to its audience)». *Artelogie*, 10. <http://artelogie.revues.org/953>.
- Godoy Peñas, Juan A. (2021). *Memoria, identidad y literatura del yo. Narrativas de la segunda generación de escritores exiliados por la Guerra Civil española*. Sevilla: Renacimiento.
- Grunenberg, Christoph y Lynda Morris (eds.) (2010). *Picasso Peace and Freedom*. Londres: Tate Publishing.
- Harris, Jonathan y Richard Koeck (eds.) (2013). *Picasso and the Politics of Visual Representation: War and Peace in the Era of the Cold War and Since*. Liverpool: Liverpool University Press.
- Harvard, Robert (2007b). *The Spanish eye: painters and poets of Spain*. Londres: Tamesis Books.
- Jiménez Millán, Antonio (1983). *Los poemas de Picasso*, Málaga: Litoral.
- Leighton, Patricia (1989). *Re-ordering the universe. Picasso and anarchisme 1897-1914*. New Jersey: Princeton University.
- López García, José-Ramón (2020). *Frente al signo infinito. Pablo Picasso y los poetas del exilio republicano de 1939*. Madrid: Visor.
- Loureiro, Ángel G. (2016). *Huellas del otro. Ética de la autobiografía en la Modernidad española*. Madrid: Postmetrópolis Editorial.
- Michaël, Androula (2008). *Picasso poète*. París: Les Éditions des Beaux-Arts de Paris.
- Monegal,Antonio (ed.) (2000). *Literatura y pintura*. Madrid: Arco Libros.

Montiel Rayo, Francisca (ed.) (2018). *Las escrituras del yo. Diarios, autobiografías, memorias y epistolarios del exilio republicano de 1939*. Sevilla: Renacimiento.

Nash, Steven A. (ed.) (1998). *Picasso and the War Years, 1937-1945*. Nueva York: Thames and Hudson.

Picasso 1881-1973. Exposición antológica (1981). Madrid: Ministerio de Cultura.

Picasso y la poesía (2003). Málaga: Centro Cultural de la Generación del 27.

Picasso: tradición y vanguardia (2006). Madrid: Museo Nacional del Prado/Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía.

Piedad y terror en Picasso. El camino a Guernica (2017). Madrid: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia.

Pozuelo Yvancos, José María (1993). *Poética de la ficción*. Madrid: Síntesis.

Raphael, Max (1981). «Picasso a la luz de una sociología marxista del arte». En: Victòria Combalia Dexeus (ed.), *Estudios sobre Picasso*. Barcelona: Gustavo Gili: pp. 194-204.

Ribbler-Pipka, Nanette y Gerhard Wild (eds) (2012). *Picasso - Poesie - Poetik, Picasso, his poetry and poetics*. Aachen: Shaker Verlag.

Robles Tardío, Rocío (2019). *Informe Guernica. Sobre el lienzo de Picasso y su imagen*. Madrid: Ediciones Asimétricas.

Robles Tardío, Rocío (ed.) (2011). *Picasso y sus críticos I. La recepción del «Guernica» (1937-1947)*, Barcelona/Madrid: Ediciones de la Central/Museo Nacional de Arte Contemporáneo Reina Sofía/Museo Picasso de Barcelona.

- (ed.) (2012). *Picasso y sus críticos II. Los años comunistas, 1944-1958*, Barcelona/Madrid: Ediciones de la Central/Museo Nacional de Arte Contemporáneo Reina Sofía/Museo Picasso de Barcelona.

Smith, Sidonie (1987). *A Poetics of Women's Autobiography. Marginality and the Fictions of Self-Representation*. Bloomington e Indianapolis: Indiana University Press.

Utley, Gertje R. (2000). *Picasso: the Communist Years*. New Haven/Londres: Yale University Press.

Villar, Arturo del (ed.) (1981). *Picasso: el pintor como modelo*. Madrid: Los Libros de Fausto.

Wilson, Sarah (2013). *Picasso/Marx and socialist realism in France*. Liverpool: Liverpool University Press.

Software

Moodle, TEAMS